

ділянках сівозміни.

За існуючої структури посівних площ і урожайності з орендованих 61,6 тис. га землі фермери області додатково одержують 123,0 тис. тонн зернових, 6,2 тис. тонн соняшника, 20,0 тис. тонн овочів, більше 4,5 тис. тонн баштанних культур. Збільшуючи кількість землі, що знаходиться в обробці за рахунок орендованої, фермери мають змогу застосовувати науково-обґрунтовані системи сівозмін, а це своєю чергою передбачає можливість розробки комплексу організаційно-економічних, агротехнічних заходів щодо підвищення родючості ґрунтів, вирощування високих і стійких урожаїв сільськогосподарських культур, виходу високоякісної продукції з одиниці площі. Впровадження сівозмін дає змогу збільшувати виробництво продукції шляхом ефективної боротьби з хворобами, шкідниками та бур'янами, більш раціонально використовувати поживні речовини ґрунту.

Таким чином, виконані дослідження показали, що оренда землі є одним із основних засобів формування земельного масиву фермерських господарств. Вона дає змогу не тільки збільшувати розмір фермерського господарства, але й виробляти значну кількість додаткової сільськогосподарської продукції та запроваджувати систему сівозмін і тим самим підвищувати родючість і продуктивність землі.

Література:

1. Закон України " Про селянське (фермерське) господарство". В кн. Збірник нормативних актів по реформуванню власності /За ред. В.Д.Гревцов. – К.: Урожай. – 1993.-С. 26-32.
2. Більський Б.В., Губені Ю.Є. Створення і функціонування самостійних малих підприємств в сільському господарстві. – Львів. – ЛДСГІ. – 1994. – С. 24-28.
3. Статистичний збірник. Селянські (фермерські) господарства Херсонської області. – Херсон. – 2001. – 40с.

УДК: 331.5:331.101.262

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ПРАЦІ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ХЕРСОНЩИНИ

Г.С.КВАСНІКОВА – к.е.н., Херсонський ДАУ

Ринок праці є дуже ємним та багатоплановим поняттям, який об'єднує систему суспільних відносин, пов'язаних з купівлею-

продажем робочої сили. У наших дослідженнях ми зробимо аналіз деяких основних параметрів, що характеризують ринок праці та трудові ресурси, зупиняючись більш детально на аграрному секторі економіки області, у порівнянні з іншими галузями, а також даними по Україні.

Розглянемо зміни, які відбулися серед населення за економічною активністю, який, як відомо, поділяється на дві складові: зайняті та безробітні. Трудові ресурси області характеризуються тенденцією зниження економічної діяльності. Так, загальна чисельність економічно-активного населення за період 1999-2001 роки знизилась з 368,3 до 551,3 т. осіб. Особливі зміни відбулися у групі зайнятого населення, де зниження чисельності склало 15,0 т. осіб. Як позитивні зрушення можна відмітити той факт, що більшими темпами відбувалося зниження чисельності за рахунок зайнятих старшого працездатного віку. Чисельність безробітних у 2001 році склала 13,3% від загальної кількості економічно-активного населення.

Рівень зайнятості населення в області у 2001 році склав 53,3%, Тобто тільки половина населення від загальної чисельності трудових ресурсів приймала участь у трудовій діяльності, що не можна характеризувати, як позитивний стан.

Розглянемо той самий показник, але з позиції місця проживання двох основних категорій населення. Найнижчим рівнем економічної активності характеризується сільське населення, так його рівень в 2001 році склав усього 55,6%, у порівнянні з 64,9% населення, що проживає у містах. Відповідно ці зміни відтворилися на рівні зайнятості, тут він складає усього 49,4% (у містах –55,5%).

Рівень безробіття у сільській місцевості у 2001 році склав 11,0%, що значно нижче, ніж у містах (14,4%). Але тут зберігається загальна тенденція зростання безробіття, у порівнянні з міським населенням.

Якщо ж аналізувати серед економічно-активного населення категорію безробітних, згідно з віковими групами та статтю, то 76,2% загальної їх чисельності припадає на найбільш напружений віковий період – у межах 20-49 років. Найбільша частка жінок безробітних (30,4%) припадає на вік 20-29 років, а серед чоловіків (32,5%) на вік 30-39 років. Це повинно насторожувати, бо ці цифри характеризують, що безробітними стають люди молодого віку – найбільш здорового та працездатного віку, що за якихось причин не можуть включитися у суспільну трудову діяльність.

Зупинимось більш детально на освітлені питання про стан безробіття по області. За період 1999-2001 роки кількість безробітних змінювалася нерівномірно. У 2001 році вона становила 73,1 т. осіб, причому 85,9% їх чисельності раніш мали роботу.

При розгляданні питання щодо тривалості незайнятості, то найбільшу частку (43,2% від загальної кількості безробітних) припадає на осіб, що не можуть влаштуватися більше року. Середня тривалість незайнятості по області у 2001 році склала 16 місяців. Якщо порівнювати дані за 1999 рік непрацевлаштованих осіб, що займалися пошуками роботи було біля 40%, а тривалість їх незайнятості була 14 місяців. Тобто за досліджуваний період можна простежити тенденцію, що працевлаштуватися з року в рік стає все складніше

Особливо не вдається знайти роботу жінкам – у 2001 році серед жінок, які раніше мали роботу, 50% було таких, які вже не змогли її знайти повторно (серед чоловіків таких осіб було 38,6%). Тривалість незайнятості у жінок у цей період в середньому склала 18 місяців.

При дослідженні причин незайнятості слід відмітити, що загальна картина працевлаштування не відмічається однорідністю. Так, якщо за період 1999-2001 роки зменшилося звільнення за економічних причин – з 33,9 до 28,3%, що повинно позитивно характеризувати ринок праці. Але повинно насторожувати інше – паралельно збільшується частка осіб, які не були працевлаштованими після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів (з 11,2% до 14,4%). Тобто молодь, після закінчення навчання залишається найбільш незахищеною категорією населення області щодо працевлаштування.

Проаналізуємо категорії працівників вивільнених із трудової діяльності у 2001 році за сферами економічної діяльності році по Херсонській області. Так, найбільше було вивільнено в середньому по галузям області така категорія, як робітники – їх частка склала 58,7%, на другому місці знаходяться вивільнені службовці – 32,3%. Викликає інтерес порівняння цих даних по галузі сільського господарства. Тут теж простежується переважання категорії вивільнених робітників, але їх частка значно більша, ніж в середньому по області і вони складають вже 63,5% від загальної чисельності звільнених. Наступна по чисельності вивільнених у цій галузі за період 1999-2001 роки є категорія працівників, які займали робочі місця, що не потребують професійної підготовки – їх у галузі було 21% від загальної кількості звільнених. Таким чином, у сільському господарстві у першу чергу вивільняються із суспільної трудової діяльності особи з низьким рівнем професійної підготовки. Це є на сучасний момент виправданою мірою, але їх доля серед звільнених занадто значна (84,5%), що може визвати соціальну напругу на ринку праці аграрного сектору. Якщо порівнювати статистичні дані серед вивільнених працівників з даними по Україні, то частка цих категорій працівників по галузі сільського го-

сподарства складала 77,9%, тобто по Херсонській області активніше відбувається вивільнення за рахунок саме цих двох груп працюючих.

Розглянемо ринок праці по Херсонській області вже з протилежної позиції – попиту на робочу силу за сферами економічної діяльності. В середньому по області найбільший попит мають особи робочих професій (64,9 %) та посади службовців (28%). Таке співвідношення попиту на вищевказані категорії працюючих зберігається у галузі промисловості і сільського господарства. А у таких галузях, як охорона здоров'я, освіти та фінансування, кредитування і страхування на першому місці потреба на посади службовців – 55,5, 74,2 та 100% відповідно. Таке співвідношення попиту на окремі категорії працівників можна пояснити особливостями самих галузей економіки, а саме – потребою у висококваліфікованих кадрах.

Попит на робочу силу за категоріями працюючих змінювався за роками неоднорідно – з 1996 року по 1997 рік простежується зменшення потреби у працюючих, а у останні роки картина змінюється на протилежну і максимальної потреби досягає у 2001 році. Причому, найбільшим попитом користуються особи на робочі місця. Так, відбулося зростання попиту на цю категорію працюючих за період з 1999 – 2001 роки з 55,3% до 64,9%.

Але викликає занепокоєння той факт, що найменш захищеною категорією працюючих у досліджуваній період є молодь у віці до 28 років, так, потреба у ній зменшилася з 18,8% до 3,3%.

Висновки

Підсумовуючи наведені статистичні дані, можемо відмітити, що загальний стан ринку праці у Херсонській області не можна характеризувати як задовільний. Збільшується частка безробітних, хоча вона у сільській місцевості значно менша, ніж серед міського населення. Паралельно відбувається зниження економічної діяльності, особливо у галузі сільського господарства. Збільшується період працевлаштування серед незайнятих працівників. Найбільш уразливими верствами трудових ресурсів залишаються жінки та молодь у віці до 28 років, особливо ті, що закінчили загальноосвітні та вищі навчальні заклади.

Література:

1. Соціально-трудоий потенціал аграрної економіки / За ред. О.О.Бугуцького. К.: ІАЕ УААН, 1996.
2. Владимиров К.Н., Петренко Н.С. Проблемы занятости и социальная защита безработных у в условиях рынка. Учебное пособие. Херсон, 1993.
3. Калина А.В. Организация и оплата труда в условиях рынка.
4. Петюх В.М. Ринок праці. К.: КНЕУ, 2000.